

การใช้ประโยชน์ผงกากข้าวโพดหวานเพื่อทดแทนแป้งสาลีในบราวนี่ Utilization of Dried Sweet Corn Cake Powder for Wheat Flour Replacement in Brownies

บงกชมาศ โสภา¹ เสาวนีย์ ฝัดศิริ¹ และ ศุภรา จันทรสิน¹
Sopa, B.¹, Fudsiri, S.¹ and Jankuen, S.¹

Abstract

The production of brownies from dried sweet corn cake powder (DSCP) as main ingredients was conducted by varying DSCP at 25, 50, 75, and 100% (flour basis). It was found that the addition of DSCP resulted in the decreasing value of lightness (L^*) while the increase of redness (a^*) and yellowness (b^*) were observed ($p \leq 0.05$). The results from sensory evaluation showed that the sample containing 100% DSCP had no difference of overall linking score comparable to the control ($p > 0.05$). The 100% DSCP brownie contained higher protein ash and Vitamin A (beta-carotene) than the control ($p \leq 0.05$). The chemical compositions of brownie with 100% DSCP consisting of moisture, protein, total fat, ash, total carbohydrate, and total dietary fiber at 15.28, 6.75, 23.82, 2.10, 52.05, and 4.62 %, respectively. Vitamin A (beta-carotene) was 89.76 $\mu\text{g}/100\text{g}$ sample.

Keywords: brownies, dried sweet corn cake powder

บทคัดย่อ

การผลิตบราวนี่จากผงกากข้าวโพดหวาน โดยแปรปริมาณผงกากข้าวโพดหวาน 5 ระดับ คือ ร้อยละ 0 25 50 75 และ 100 (โดยน้ำหนักแป้ง) พบว่าการเติมผงกากข้าวโพดหวานลงในบราวนี่ทำให้ค่าความสว่าง (L^*) ลดลง ขณะที่ค่าความเป็นสีแดง (a^*) และค่าความเป็นสีเหลือง (b^*) เพิ่มขึ้น ($p \leq 0.05$) จากการทดสอบทางประสาทพบว่าตัวอย่างที่เติมผงกากข้าวโพดร้อยละ 100 ได้รับความชอบโดยรวมไม่แตกต่างจากตัวอย่างควบคุม ($p > 0.05$) บราวนี่ที่เติมผงกากข้าวโพดหวานทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 100 มีปริมาณโปรตีน ไขมัน และวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) สูงกว่าตัวอย่างควบคุม ($p \leq 0.05$) โดยมีปริมาณความชื้น โปรตีน ไขมัน ไขมัน คาร์โบไฮเดรต และใยอาหาร ร้อยละ 15.28 6.75 23.82 2.10 52.05 และ 4.62 ตามลำดับ มีปริมาณวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) 89.76 ไมโครกรัม/100 กรัม

คำสำคัญ: บราวนี่ ผงกากข้าวโพดหวาน

คำนำ

บราวนี่เป็นผลิตภัณฑ์ขนมอบที่มีการบริโภคอย่างแพร่หลายจากผู้บริโภคทุกวัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเนื่องจากมีรสชาติอร่อย ลักษณะที่เด่นชัดของบราวนี่จะเป็นขนมอบที่มีเนื้อสัมผัสแน่น มีสีน้ำตาลเข้มซึ่งเกิดจากผงโกโก้ที่ใส่ลงไปในส่วนผสม (ไซลิสท์ และคocoa, 2560) ส่วนประกอบที่สำคัญในการผลิตบราวนี่ คือ แป้งสาลี ซึ่งมีโปรตีนกลูเตนิน (Glutenin) และไกลอะดลิน (Gliadin) ช่วยให้บราวนี่ฟูและนุ่ม ซึ่งวัตถุดิบดังกล่าวต้องนำเข้าจากต่างประเทศและมีราคาแพง (ณนท และคocoa, 2554) ปัจจุบันได้มีการนำกากข้าวโพดมาประยุกต์ใช้สำหรับการผลิตอาหาร เช่น การทดแทนการใช้แป้งสาลีในผลิตภัณฑ์ขนมอบ การเสริมกากข้าวโพดในน้ำพริกเผา และการเสริมใยอาหารจากกากข้าวโพดลงในกุนเชียง เป็นต้น

ผลิตภัณฑ์น้ำมันข้าวโพดหวานของศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างถือได้ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมในทุกเพศทุกวัย เนื่องจากมีกลิ่นหอมที่เป็นเอกลักษณ์และรสชาติที่ถูกรัก โดยหลังจากการแปรรูปน้ำมันข้าวโพดหวานกากข้าวโพดหวานที่เหลือจากกระบวนการผลิตจะถูกจำหน่ายเป็นอาหารสัตว์ประมาณ 900 - 1,000 กก./วัน ซึ่งกากข้าวโพดดังกล่าวยังมีคุณค่าทางอาหารที่มีประโยชน์ เมื่อนำกากข้าวโพดสดไปวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี พบว่ามีใยอาหาร คาร์โบไฮเดรต โปรตีน ไขมัน ไขมัน และ ความชื้น เท่ากับ 13.33 5.06 3.35 2.98 0.27 และ 75.01 กรัม/100 กรัม (น้ำหนักเปียก) ตามลำดับ (ปริยานุช, 2557) ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีแนวคิดนำกากข้าวโพดที่เหลือทิ้งจากการผลิตน้ำมันข้าวโพดมาใช้ประโยชน์โดยการทดแทนแป้งสาลีในบราวนี่เพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุดิบที่เหลือจากกระบวนการผลิตและเพิ่มคุณค่าทางโภชนาการที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพให้กับผู้บริโภค

¹ ศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 298 ม.1 ต.กลางดง อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา

National Corn and Sorghum Research Center, Kasetsart University, 298 M.1 Klang Dong, Pak Chong, Nakhon Ratchasima 30320

อุปกรณ์และวิธีการ

1. การเตรียมกากข้าวโพดหวาน

นำกากข้าวโพดสด (ข้าวโพดหวานพันธุ์อินทรี 2) ที่เหลือจากการผลิตน้ำนมข้าวโพดอบในตู้อบลมร้อน (Hot air oven) ที่อุณหภูมิ 70 °C นาน 8 ชม. นำไปบดให้ละเอียดและร่อนผ่านตะแกรงขนาด 40 mesh (ศุภกรินทร์, 2553) จะได้ผงกากข้าวโพดหวานอบแห้ง (dried sweet corn cake powder, DSCP) จากนั้นนำไปชั่งน้ำหนักก่อนอบและหลังอบ คำนวณร้อยละของผลผลิต (% yield) วัดค่าสี $L^* a^* b^*$ (Colorimeter รุ่น NR200) รวมถึงวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี ได้แก่ ความชื้น โปรตีน ไขมัน เถ้าคาร์โบไฮเดรต และใยอาหาร (AOAC, 2016) และปริมาณวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) (Munzuroglu และคณะ, 2003) ผงกากข้าวโพดหวานอบแห้งที่ได้จะถูกเก็บไว้ในถุงพลาสติกชนิดพอลิเอทิลีน (PE) ผนึกปากถุงด้วยความร้อนเพื่อป้องกันความชื้นและการลดกลิ่นหืน

2. การใช้กากข้าวโพดหวานเพื่อทดแทนแป้งสาลีในบรานนี้

เตรียมผงกากข้าวโพดหวานเพื่อทดแทนแป้งสาลีในบรานนี้ 5 ระดับ คือ ร้อยละ 0 (ตัวอย่างควบคุม) 25 50 75 และ 100 (โดยน้ำหนักแป้ง) ซึ่งส่วนผสมประกอบด้วย แป้งสาลีอเนกประสงค์ 70 กรัม เนยจืด 145 กรัม น้ำตาลทราย 250 กรัม ไข่ไก่ 120 กรัม ผงโกโก้ 65 กรัม เกลือ 2 กรัม และกลิ่นวนิลลา 3.2 กรัม (ดัดแปลงจาก Prissana, 2005) ผลิตบรานนี้โดยนำส่วนผสมแป้งสาลี ผงโกโก้ผสมรวมกันและร่อนด้วยตะแกรงร่อนแป้ง พักไว้ ตีเนยให้ขึ้นฟูผสมกับน้ำตาล ไข่ไก่และวนิลลาในซามสแตนเลส นำแป้งผสมใส่ในเนยที่ผสมและตีจนขึ้นฟู เทส่วนผสมบรานนี้ลงในพิมพ์สแตนเลสขนาด 8 x 8 นิ้ว เคาะพิมพ์เบาๆ เพื่อไล่อากาศ จากนั้นอบที่อุณหภูมิ 180 °C นาน 25 นาที นำถาดขนมมาพักให้เย็นที่อุณหภูมิห้อง ตัดบรานนี้เป็นชิ้นขนาด 3 x 3 cm

วิเคราะห์คุณภาพของบรานนี้ที่เติมผงกากข้าวโพดหวานทดแทนแป้งสาลี ได้แก่ วัดค่าสี $L^* a^* b^*$ (Colorimeter รุ่น NR200) ค่า water activity (AOAC, 2016) และวิเคราะห์คุณภาพทางประสาทสัมผัสโดยใช้ผู้ทดสอบชิม 60 คน เพื่อทดสอบความชอบทางด้านกายภาพโดยรวม สี ลักษณะปรากฏ รสชาติ และเนื้อสัมผัส โดยใช้ 9 Point Hedonic Scale และนำตัวอย่างที่ผ่านการคัดเลือกโดยดูจากค่าคะแนนการยอมรับโดยรวมที่ไม่แตกต่างกับตัวอย่างควบคุม ($p > 0.05$) ไปวิเคราะห์หิวเคราะห์องค์ประกอบทางเคมี ได้แก่ ความชื้น โปรตีน ไขมัน เถ้า คาร์โบไฮเดรต และใยอาหาร (AOAC, 2016) และปริมาณวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) (Munzuroglu และคณะ, 2003) เปรียบเทียบกับตัวอย่างควบคุม วางแผนการทดลองแบบ Completely Randomized Design (CRD) สำหรับตรวจสอบค่าทางกายภาพและเคมี และวางแผนการทดลองแบบ Randomized Complete Block Design (RCBD) สำหรับการตรวจสอบคุณภาพทางประสาทสัมผัส วิเคราะห์ความแปรปรวนและทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยโดยใช้ Duncan's Multiple Range Test (DMRT) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ผลและวิจารณ์ผลการทดลอง

กากข้าวโพดหวานที่เหลือจากการผลิตน้ำนมข้าวโพดหลังการอบแห้งและบดให้ละเอียดมีร้อยละของผลผลิต (% yield) เท่ากับ 18.16 เมื่อนำไปวิเคราะห์ค่าทางเคมีพบว่าองค์ประกอบทางเคมีแสดงดัง Table 1 ซึ่งผลที่ได้ใกล้เคียงกับ ศุภกรินทร์ (2553) รายงานผลการศึกษารายองค์ประกอบทางเคมีของผงกากข้าวโพดหวานพบว่ามีความชื้น โปรตีน ไขมัน เถ้า คาร์โบไฮเดรต และใยอาหาร ร้อยละ 4.61 0.18 13.96 1.41 และ 27.41 ตามลำดับ นอกจากนี้แล้วในผงกากข้าวโพดหวานยังมีปริมาณวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) 271.87 $\mu\text{g}/100\text{g}$ และค่าสี L^* 50.14 a^* 8.56 และ b^* 28.57 (Figure 1c) เมื่อเติมผงกากข้าวโพดหวานเพื่อทดแทนแป้งสาลีใน บรานนี้ 5 ระดับ คือ ร้อยละ 0 (สูตรควบคุม) 25 50 75 และ 100 (โดยน้ำหนักแป้ง) (Figure 2) พบว่าการเติมผงกากข้าวโพดหวานลงในบรานนี้ทำให้ค่าความสว่าง (L^*) ลดลง ขณะที่ค่าความเป็นสีแดง (a^*) และค่าความเป็นสีเหลือง (b^*) เพิ่มขึ้น ($p \leq 0.05$) เนื่องจากในกากข้าวโพดหวานมีสารสีกลุ่มแคโรทีนอยด์ โดยเฉพาะสารเบต้าแคโรทีนซึ่งเป็นสารสี เหลือง ส้มหรือแดงที่เป็นองค์ประกอบหลัก ซึ่งสารแคโรทีนอยด์นั้นสามารถพบได้ทั่วไปในผลไม้และผักที่มีสีเหลือง ส้มและแดง Scott และ Eldridge (2005) พบว่าในข้าวโพดฝักสดพันธุ์ White Shoepeg (WS) และ Golden Whole Kernel (GWK) มีปริมาณสารเบต้าแคโรทีน 0.82 และ 15.69 $\mu\text{g}/100\text{g}$ ตามลำดับ ส่วนค่า water activity ของผงกากข้าวโพดไม่พบความแตกต่าง ($p > 0.05$) ดัง Table 2

ผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัส (Table 3) พบว่าบรานนี้ที่เติมผงกากข้าวโพดหวานทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 100 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ของค่าคะแนนความชอบในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ความชอบโดยรวม สี ลักษณะปรากฏ รสชาติและเนื้อสัมผัสเมื่อเทียบกับตัวอย่างควบคุมที่ไม่มีการเติมผงกากข้าวโพดหวาน ควบคุม จากการทดลองสังเกตได้ว่าปริมาณผงกากข้าวโพดหวานที่เพิ่มขึ้นส่งผลการยอมรับด้านสีของผู้ทดสอบชิม ดังนั้นจึงเลือกบรานนี้ที่เติมผงกาก

ข้าวโพดหวานทดแทนแป้งสาลีที่ระดับร้อยละ 100 ไปวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีเปรียบเทียบกับตัวอย่างควบคุม พบว่ามีปริมาณโปรตีน ไขมัน และวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) สูงกว่าตัวอย่างควบคุม ($p \leq 0.05$) โดยมีปริมาณความชื้น โปรตีน ไขมัน ไขมันคาร์โบไฮเดรต และใยอาหาร ร้อยละ 15.28 6.75 23.82 2.10 52.05 และ 4.62 ตามลำดับ ปริมาณวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) 89.76 ไมโครกรัม/100 กรัม (Table 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lao และคณะ (2019) พบว่าเมื่อเติมผงกากข้าวโพดหวาน (ข้าวโพดพันธุ์ YT28) เพื่อทดแทนแป้งสาลีในเค้กทำให้เค้กมีปริมาณเบต้าแคโรทีนเพิ่มขึ้นจาก 2.35 ไมโครกรัม/100 กรัม (ผงกากข้าวโพดหวานร้อยละ 0) เป็น 4.59 ไมโครกรัม/100 กรัม (ผงกากข้าวโพดหวานร้อยละ 100)

สรุปผล

การเติมผงกากข้าวโพดหวานเพื่อทดแทนแป้งสาลีในบราวนี่ส่งผลให้ค่าความสว่าง (L^*) ลดลง ขณะที่ค่าความเป็นสีแดง (a^*) และค่าความเป็นสีเหลือง (b^*) เพิ่มขึ้น นอกจากนี้แล้วตัวอย่างที่เติมผงกากข้าวโพดหวานที่ระดับร้อยละ 100 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > 0.05$) ของค่าคะแนนความชอบในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ความชอบโดยรวม สี ลักษณะปรากฏ รสชาติและเนื้อสัมผัสเมื่อเทียบกับตัวอย่างควบคุมที่ไม่มีการเติมผงกากข้าวโพดหวาน นอกจากนี้บราวนี่สูตรดังกล่าวยังมีปริมาณโปรตีน ไขมัน และวิตามินเอ (เบต้าแคโรทีน) สูงกว่าตัวอย่างควบคุม ($p \leq 0.05$) ดังนั้นสามารถใช้ผงกากข้าวโพดหวานทดแทนแป้งสาลีในการทำบราวนี่ได้สูงถึงร้อยละ 100 โดยน้ำหนักแป้ง

คำขอบคุณ

ขอขอบคุณโครงการส่งเสริมการวิจัยของศูนย์วิจัยข้าวโพดและข้าวฟ่างแห่งชาติ คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ประจำปีงบประมาณ 2563 ที่สนับสนุนทุนสำหรับการวิจัยครั้งนี้

Figure 1 Sweet corn residue (a) sweet corn cake, (b) dried sweet corn cake, (c) dried sweet corn cake powder

Figure 2 Appearance of brownies added dried sweet corn cake powder.

Table 1 Chemical compositions of dried sweet corn cake powder.

Moisture (%)	Protein (%)	Total fat (%)	Ash (%)	Total carbohydrate (%)	Total Dietary Fiber (%)
2.76±0.87	16.67±0.31	9.10±0.79	2.56±0.16	68.91±0.12	23.60±0.44

Table 2 Color value (L*, a*, b*) and water activity of brownies added dried sweet corn cake powder.

% DSCP	L*	a*	b*	Water activity ^{ns}
control	36.80±0.56 ^a	1.35±0.25 ^b	1.35±0.17 ^c	0.760±0.02
25%, w/w	35.54±0.08 ^b	1.48±0.09 ^{ab}	1.59±0.11 ^{bc}	0.784±0.00
50%, w/w	35.62±0.01 ^b	1.64±0.21 ^{ab}	1.97±0.37 ^{ab}	0.750±0.03
75%, w/w	34.68±0.05 ^c	1.67±0.11 ^{ab}	2.12±0.04 ^a	0.749±0.01
100%, w/w	34.70±0.34 ^c	1.80±0.00 ^a	2.32±0.02 ^a	0.781±0.00

a, b, c ... within columns represent significant difference (p≤0.05). ns mean statically non significance.

Table 3 Sensory evaluation of brownies added dried sweet corn cake powder.

% DSCP	Overall (ns)	Color	Appearance ^{ns}	Taste ^{ns}	Texture ^{ns}
control	7.33±1.08	7.17±1.29 ^b	7.13±1.14	7.32±1.08	7.32±1.23
25%, w/w	7.07±1.43	7.15±1.23 ^b	7.08±1.00	6.93±1.53	7.00±1.33
50%, w/w	7.27±1.25	7.53±0.85 ^a	7.42±0.98	7.25±1.42	7.23±1.18
75%, w/w	7.27±1.10	7.27±1.53 ^{ab}	7.22±1.21	7.10±1.37	7.18±1.26
100%, w/w	7.15±1.07	7.38±1.24 ^{ab}	7.22±1.25	6.90±1.47	7.18±1.32

a, b, c ... within columns represent significant difference (p≤0.05). ns mean statically non significance.

Table 4 Chemical compositions of brownies added dried sweet corn cake powder.

% DSCP	Moisture ^{ns} (%)	Protein (%)	Total fat ^{ns} (%)	Ash (%)	Total carbohydrate ^{ns} (%)	Total Dietary fiber ^{ns} (%)	Vitamin A (beta-carotene) (µg/100g)
0 (control)	15.28±0.58	6.75±0.00 ^b	23.82±0.03	2.10±0.03 ^b	52.05±0.05	4.62±0.62	89.76±1.57 ^b
100	13.05±0.67	7.31±0.05 ^a	24.81±1.97	2.34±0.02 ^a	52.51±1.37	6.75±0.57	121.55±0.24 ^a

a, b, c ... within columns represent significant difference (p≤0.05). ns mean statically non significance.

เอกสารอ้างอิง

- ไชยสิทธิ์ พันธุ์พูนจินดา เลอถักชัย เสถียรรัตน์ และอรวิทย์ อุบลัมภานนท์, 2560, การพัฒนาผลิตภัณฑ์บราวนี่โดยใช้แป้งข้าวเหนียว คั่วทดแทนแป้งสาลี, วารสารกรมทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 10(1): 107-119.
- ณนนต์ แดงสังวาลย์ นองนุช ศิริวงศ์ และศิริพร เรียบร้อย, 2554, การใช้แป้งกล้วยน้ำว้าทดแทนแป้งสาลีในบราวนี่, การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 49, กรุงเทพฯ, หน้า 66-73.
- ปรียานุช บุญราศรี, 2557, การศึกษาการสกัดและสมบัติของเข็ญจกจากกากที่เหลือจากการผลิตนมข้าวโพด, วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง, 81 หน้า
- ศุภรินทร์ มหาสวัสดิ์, 2553, ผลของการเติมผงกากข้าวโพดต่อสมบัติทางกายภาพของวอฟเฟิล, การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 48, กรุงเทพฯ, หน้า 147-154.
- AOAC, 2016, Official Methods of the Analysis of AOAC International, 20th ed., Maryland, U.S.A.
- Lao, Y.X., Yu, Y.Y., Li, G.K., Chen, S.Y., Li, W., Xing, X.P., Wang, X.M., Hu, J.G. and Guo, X.B., 2019, Effect of Sweet Corn Residue on Micronutrient Fortification in Baked Cakes, Foods, 8: 1-13.
- Munzuroglua, O., Karatasb, F. and Geckil H., 2003, The Vitamin and Selenium Contents of Apricot Fruit of Different Varieties Cultivated in Different Geographical Regions, Food Chemistry, 83 (2): 205-212.
- Prissana, B., 2005, 10 BEST BROWNIES, 2nd ed, Bangkok, Wayladee Publisher.
- Scott, C.E. and Eldridge, A.L., 2005, Comparison of Carotenoid Content in Fresh, Frozen and Canned Corn, Journal of Food Composition and Analysis, 18: 551-559.